

Motion till riksdagen 2023/24:212

av **Ulrika Westerlund m.fl. (MP)**

En jämlik tillgång till barnahus av god kvalitet över hela landet

---

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en statlig utredning med uppdrag att ta fram förslag på hur alla barns tillgång till barnahus av god kvalitet kan säkerställas och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Barn som utsätts för våld av vuxna berättar ofta om det för någon jämnårig, men mer sällan för någon myndighet. Detta framkommer i publikationen *Nationell kartläggning – Våld mot barn 2022*, utgiven 2023 av Stiftelsen Allmänna Barnhuset. De barn som ändå gör det får alltför sällan adekvata insatser eller stöd av samhället.

När uppgifter om våld mot barn kommit till samhällets kännedom behöver tre saker utredas samordnat och på ett barnanpassat sätt: skyddsbehov, brottsmisstanke och behov av stöd eller vård. Den bästa och mest beprövade modell vi har för att samordna sådana utredningar är Barnahusmodellen. Barnahusmodellen har sitt ursprung i Children's Advocacy Center (CAC) som startades i Huntsville Alabama 1985. Det första startades 1985 som en reaktion mot att barn som misstänkts vara utsatta för mycket illa under utredningarna.

Island startade en nordisk variant av barnahus 1998. Sverige var det första landet där barnahus efter den isländska modellen började implementeras som försöksverksamhet. Gemensamma riktlinjer togs fram 2009. Någon nationell implementering genomfördes inte, men antalet barnahus i Sverige ökade snabbt. Alla bildades genom lokala initiativ och överenskommelser, vilket medfört stora skillnader i resurstilldelning och lokala prioriteringar. Sveriges barnahus är idag väldigt olika. Avsteg från grundmodellen har blivit mer regel än undantag.

Idag har både Danmark, Norge och Finland infört barnahus på nationell nivå, med lagstiftning och nationella riktlinjer.

Det trettiotal barnahus som finns i Sverige har utvärderats 2008, 2010 och 2018 (Slutrapport utvärdering av barnahus S2018/00212/FST). Ett antal brister har framkommit: De sammanfattas även i det bakgrundsmaterial om barnahus som använts i utredningen *En uppväxt fri från våld – En nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn* (SOU 2022:70):

- Alla våldsutsatta barn i Sverige har inte tillgång till ett barnahus
- Våldsutsatta barn får inte ett likvärdigt bemötande på barnahus
- Målgruppen för samverkan upprätthålls inte på alla barnahus
- De gemensamma nationella riktlinjerna och kriterierna för barnahus efterlevs inte
- Det finns en osäkerhet kring sekretess mellan de samverkande parterna
- Hälso- och sjukvårdens närvaro i barnahus behöver utvecklas
- Tillgången till stöd och behandling i barnahus behöver utvecklas
- Det finns en felaktig uppfattning om rättsväsendets företrädare
- Det finns brister avseende uppföljning av barnahus
- Barnahusen saknar nationell samordning

Alla tre utvärderingarna av Sveriges barnahus har föreslagit införandet av en nationell samordning och nationella riktlinjer.

För en liten andel av de våldsutsatta barnen framkommer tillräckligt underlag för att åklagaren ska kunna väcka åtal mot förövaren eller för att socialnämnden ska omhänderta barnet, men de allra flesta barn som utretts vid misstänkt barnmisshandel blir kvar med de vuxna som misstänktes. För dessa barn är det avgörande att vissa delar i Barnahusmodellen finns och fungerar, både för barnet och för dess närstående vuxna: krisstödet, de sociala stödinsatserna och tillgången till behandling. Om dessa delar saknas kan samhällets insats under utredningarna leda till att barnet hamnar i ett sämre läge. Det är just dessa delar som ofta tagits bort när resurser omprioriteras lokalt.

Barnahusens roll i att säkerställa en uppväxt fri från våld behöver stärkas genom nationell samordning och nationella riktlinjer. Barn ska garanteras tillgång till barnahus av god kvalitet över hela landet. En statlig utredning behöver tillsättas för att utreda hur detta bäst kan uppnås, genom lagstiftning eller på annat sätt. Frågor om sekretess och möjlighet till gemensam dokumentation i barnahus behöver också utredas. I utredningsuppdraget behöver också ingå att ta tillvara de erfarenheter som gjorts i tidigare regeringsuppdrag, som till exempel angående stöd och behandling för barn som utsatts för våld av vuxna.

Det är dags att Barnahusmodellen införs fullt ut och i hela landet så att inget barn ska behöva fara illa av utredningsprocesserna vid misstanke om barnmisshandel.

Ulrika Westerlund (MP)

Rasmus Ling (MP)

Annika Hirvonen (MP)